

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Appendix præcedentis membri. Memb. 10.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

lem bonum vsum, quatenus effectus prædestinationis est, habere aliam causam, quam Deum. Etenim, vt solius Dei est in vitam æternam prædestinare, ita solum comparatione Dei dicitur aliquid effectus prædestinationis, quatenus videlicet ab eo per prædestinationem ac præordinationem æternam mediare vel immediare tãquam à causa emanat. Quæ admodum enim calor ab igne productus in aquam, licet simul sit effectus ipsius ignis tamquam causa particularis, Dei tãquam causæ vniuersalis, & aquæ tamquam causæ materialis, atque ab his tribus causis in diuerso genere & gradu causæ simul sit ac pendeat: nihilominus non habet rationem effectus in genere & gradu causæ efficientis particularis, nisi solum comparatione ignis, quatenus præcisè illo modo ab eo emanat: quod verò in genere & gradu causæ efficientis maximè vniuersalis sit effectus, habet solum comparatione Dei: & quod sit effectus in genere causæ materialis, habet solum comparatione aquæ: ita licet supernaturalis vsum arbitrii simul habeat quod sit effectus Dei & arbitrii creati: quod tamen sit effectus prædestinationis, non habet comparatione arbitrii creati, sed comparatione Dei, quatenus ab eo mediare vel immediare per prædestinationem æternam emanat: maximè cum, vt explicatum est, vt emanat ab arbitrio creato, habeat se ex parte rei prædestinatæ, non verò prædestinationis.

A licorum nullus negare audebit, aut potest. Item dixi, singulas partes totius boni vsum liberi arbitrii talis adulti, à puncto, à quo primò ad fidem vocatur, vsque ad terminum vitæ, habere duas causas liberas, à quarum qualibet tãquam à parte vnius integræ causæ ita pendet, vt si influere definat, vt liberè vnaquæque earum potest, talis pars boni vsum liberi arbitrii non fit. Priorem ac præcipuam esse Deum, qui per sua dona, concursum, & auxilia cooperatur totâ illam partè boni vsum liberi arbitrii. Posteriori verò ac minùs præcipuâ esse ipsius arbitrium, quod motum, adiutum & excitatum à Deo, ita liberè influit, vt in potestate ipsius sit nõ influere, efficiereque, vt talis pars boni vsum liberi arbitrii non sit, vt de fide in Conci. Trident. est definitum, & quam sæpissimè à nobis est demonstratum. Præterea dixi, quamcumque cuiusmodi partem boni vsum liberi arbitrii, quæ modo explicato ab influxu Dei, & arbitrii adulti, tamquam à duabus partibus vnius integræ causæ pendet, esse vnicum simplicissimum actum, vnicamque simplicissimam rationem formalem, quæ proinde tota totalitate effectus, & est à Deo per prædestinationem æternam, donaque, ac subsidia ipsius, quibus in tempore liberum arbitrium ad eam comproduendam adiuuatur, & tota est ab arbitrio ad illam cooperante: neque in ea posse designari vnum reale aut formale, quod sit à Deo, & non ab arbitrio, & aliud, quod sit ab arbitrio, & non à Deo.

Boni vsum liberi arbitrii partes à Deo & à nobis pendet.

Boni vsum arbitrii singula partes sunt à Deo, & tota ab arbitrio.

Singula eiusmodi partes effectus sunt prædestinationis.

Partes vsum arbitrii, præcisè ab arbitrio emanant, non sunt effectus prædestinationis.

Bonus vsum arbitrii, vt ab arbitrio emanat, in Deum non fertur.

MEMBRUM X.

Appendix præcedentis.

Quidam aduersus nostram doctrinam membro præcedente contendunt, bonum vsum liberi arbitrii, quo ad primam gratiam disponimur, etiam vt præcisè à nostro arbitrio procedat, effectum esse prædestinationis, argumentanturque in hunc modum.

Argumentum.

Gratia præueniens, quæ prædestinationis est effectus, non solum concurrat ad bonum illum vsum liberi arbitrii, cooperando, & influendo in eum actum vnâ cum libero arbitrio, sed etiam mouendo arbitrium, vt ad eliciendum eum actum concurrat: ergo actus ille, etiam vt est à libero arbitrio, est effectus gratiæ præuenientis, & per consequens prædestinationis.

Quod prædestinatur quid.

Membro præcedente dixi, in adulti prædestinatione id, quod prædestinatur, esse hominem ipsum adultum cum sua innata ac naturali libertate, quam, non ex prædestinationis dono, sed ex sua natura habet, communisque est reprobis cum prædestinationis. Prædestinari verò à Deo per dona, ac subsidia omnia, quæ illi ex æternitate misericorditer conferre voluit, quibus præuidebat, cooperante tali adulto per suam innatam libertatem, peruenturum illum in vitam æternam: cum tamen integrum illi esset, nihil impediens donis & subsidiis, quæ ita illi ex sua parte conferre studebat, non ita, sed alio modo operari, ad vitamque æternam non peruenire: quod Catholicorum nemo negare potest.

Bonus vsum liberi arbitrii simul est donum Dei & dispositio, aut meritum nostrum.

Propter hanc verò cooperationem liberam, quam Deus exigit à tali adulto, adultusque ipse adhibet, dixi ibi, & alibi, bonum vsum liberi arbitrii, quo se ad iustificationem disponit, & quo dum vel iustificatur gloriâ promeretur, vel post iustificationem simul promeretur augmentum gratiæ, ita esse dona Dei, vt simul, propter illam liberam cooperationem, sine dispositionibus & meritis talis adulti, cedantque illi in laudem & honorem: quod similiter Catho-

D effectum esse prædestinationis, argumentanturque in hunc modum.

Quamuis Doctores non sic accurate hæc explicauerint: verissimè tamen semper dixerunt, totum bonum vsum liberi arbitrii, quo prædestinatus iustificatur, atque ad vitam æternam perducitur, singularique illius partes, esse effectum prædestinationis: id quod perspicue à nobis modo explicatum est.

Examinandum tamen restat, vtrum idem bonus vsum, spectatus, vt præcisè emanat ab arbitrio ipso, sua que innata, ac naturali libertate (ex quo capite habet, vt vsum liberi arbitrii dicatur: tamen si quod supernaturalis sit, aliunde, vt explicatum est, habeat: & quod bonus vsum sit, præcipue aliunde etiam habeat, à Deo videlicet per supernaturalia subsidia, ac dona cooperante) dicendus sit effectus prædestinationis.

Nos diximus, ex eo capite non habere quòd effectus sit prædestinationis, eoque modo præcisè spectatum, computandum non esse inter effectus prædestinationis: sed esse id, quod se tenet ex parte prædestinati, & quod Deus ab illo exigit, vt, Deo ipso per suam æternam prædestinationem, effectusque omnes temporales illius præcipue cooperante, perducereque illum in vitam æternam, adultus quoque ipse liberè consentiat, & cooperetur, vt ea ratione, licet effectus totus prædestinationis, mediâque omnia vniuersum, quibus in vitam æternam perducitur, dona sint Dei ex infinita ipsius misericordia pro sola libera sua voluntate profecta: multa tamen eorum sint merita ipsius prædestinati, & quedam eorum dispositiones ipsius, quibus sua libertate se ipsum disponit ad gratiam.

Post hanc totam doctrinam membro præcedente, §. illud tamen, subiiciid, quod etiam dixeram membro

membro 6. §. ad primam, nempe eundem bonum vsum liberi arbitrij, quatenus ab arbitrio ipso creato emanat, referri etiam in Deum. Tum, vt in arbitrij autorem, qui ad similes bonos vsus vim illam hominibus contulit. Tum, vt in eum, ex cuius generali concursu quicumque arbitrij influxus pendet. Tum etiam tamquam in eum, qui suis supernaturalibus donis, auxilijsue praeuenientis gratia, arbitrium ipsum inuitat, & allicit, vt. consensum praebeat ad eiusmodi vsus supernaturales, quia, vt in concordia quaest. 14. artic. 13. disputat. 8. & alibi explicatum fuerat, saepe arbitrium, neque quoad substantiam actus, hoc est, ad similes vsus naturales, influeret, nisi praeuenient gratia alliceretur, & inuitaretur. Tum denique, tamquam in eum, qui cooperando per eadem gratiae dona in actus, ad quos arbitrium ipsum cooperatur, efficit, vt vsus ille, cooperatiove arbitrij in re sit supernaturalis. His autem verbis sanè non negauimus, quin potius aperte indicauimus, bonum vsum liberi arbitrij, etiam vt ab arbitrio emanat, si spectetur, quatenus duobus modis posteriori loco explicatis à Deo supernaturaliter adiuuatur, computari posse, ac debere inter effectus praedestinationis: id enim omne, quod à Deo per effectus praedestinationis prouenit, proculdubio inter effectus praedestinationis ea ex parte computari debet. Solum autem ante hanc doctrinam docui, si spectetur, vt praecise emanat à libero arbitrio (quae consideratio, vt videbimus, adhuc loci habet) computandum non esse inter effectus praedestinationis.

Vt verò dilucidius argumentum propositum dissoluamus, pono: Influxum diuersarum causarum partialium ad vnam simplicissimam actionem re & ratione formali, vt in concordia, & in hac prima parte explicauimus, & adhuc explicabitur, non esse ipsammet partialem causam, seu principium influens, sed esse actionem ipsam totam totalitate effectus, quae partialitate causa ab ipsa emanat, spectaram praecise, vt esse habet à tali parte causae.

Deinde pono: Gratiam praeuenientem esse motum liberi arbitrij, quo à Deo mouetur, sollicitatur, & inuitatur, vt concurrat ad eliciendum actum, bonumve vsuum liberi arbitrij, de quo agimus, quo se ad gratiam disponat, vt paulò antea diximus, & copiose in concordia quaest. 14. artic. 13. à disputat. 8. & rursus à disput. 36. praesertim disput. 43. ostendimus. Verumtamen esse talem motum, qui nullam necessitatem libero arbitrio imponit ad eum concursum, sed integrum illi relinquit, non concurrere, cassumque eum motum reddere, atque adeò vel adhibere suum proprium, & peculiarem influxum necessarium, vltra totam vim, & influxum gratiae praeuenientis, vt actus ille, bonumve liberi arbitrij vsus sequatur, vel illum suspendere, aut etiam contrario modo influere, quod Concilium Tridentinum, sess. 6. can. 4. assentire, vel dissentire appellat: estque hoc profectò de fide, vt canon. 4. citato, & cap. 5. eiusdem sessionis definitum est.

Hinc iam facile patet, quam debiles vires argumentum propositum habeat ad nostram labefandam doctrinam: laborat quippe in æquiuoco. Quando enim aliquid ita mouet, aut agit motum, vt per nullam suam vim innatam cooperetur, & influat, sed solum per vim extrinsecam sibi impressam: tunc, non solum tota actio, quae inde vltius sequitur, est effectus virtutis sibi impressae, agentisque, qui illam impressit, sed etiam cum quacumque praecisione spectetur comparatione agentis, à quo immediatè emanat, est effectus talis virtutis, atque agentis principalis. Vt, quia aqua, aut ferrum, mota

A hoc modo, & calefacta ab igne, calefaciunt, non solum calefactio, quae aqua calefacit, est effectus caloris sibi impressi ab igne, atque item ipsius ignis, sed etiam si spectetur, vt emanat praecise ab aqua, est effectus eiusdem caloris & ignis: eò quòd aqua per nullam vim sibi instam, & propriam calefaciat. Quando tamen aliquid ita agit motum, vt non solum per vim & motum, quae extrinsecus accipit, agat, sed etiam per suam vim, & influxum proprium: tunc quamuis tota actio sit effectus virtutis ac motus, quae illi impressa sunt, atque agentis principalis, qui illa impressit: nihilominus, si praecise spectetur, B quatenus emanat à propria virtute innata talis agentis, dici debet, vt sic, proprius effectus, atque influxus illius: praesertim si cooperatio & influxus per suam propriam & innatam virtutem sit necessarius omnino ad talem actionem, vltra omnem aliam cooperationem & influxum causae, à qua mouetur; sitque in potestate ipsius illam adhibere, vel non adhibere, intensiorumque, aut remissiorum eam adhibere, ceteris omnibus existentibus aequalibus.

Vnde quando ita aduersus nos conficitur argumentum: gratia praeueniens concurrat mouendo etiam liberum arbitrium, vt ad eliciendum actum, qui est bonus vsus, influat, & concurrat: distinguendum est antecedens. Si enim intelligatur, ita vt per solum motum gratiae praeuenientis arbitrium influat, & concurrat, neque necessarius insuper sit proprius & peculiaris influxus, seu concursus ipsius arbitrij, quem, nihil impediendo tali motu gratiae, possit suspendere, cassumque gratiae motum reddere, negandum est antecedens: continet enim errorem in fide. Si verò intelligatur, ita vt non per solum gratiae motum arbitrium influat, & concurrat, sed necessarius insuper sit proprius, ac peculiaris ipsius arbitrij influxus, seu concursus, quem, nihil impediendo motu gratiae praeuenientis, liberè insuper adhibeat, concedendum est antecedens: sed tunc neganda est consequentia, qua inferitur: ergo actus ille, etiam vt est à libero arbitrio est effectus gratiae praeuenientis, & per consequens praedestinationis: si consequens intelligatur de eo actu praecise spectato, vt emanat à peculiari illo & proprio influxu liberi arbitrij insuper necessario: non enim eo modo spectatus effectus est gratiae praeuenientis, sed solius arbitrij: id quod sanè ea, quae sequuntur manifestè confirmant.

Quod enim actus à gratia praeueniente, & ab arbitrio elicitus liber sit, eò quod de causa capax rationis, virtutis, laudis & honoris, quae propter eum homini liberè eo pacto influenti tribuantur, profectò non est effectus gratiae praeuenientis, sed arbitrij per eum influxum. Gratia namque praeueniens determinata est ad vnum, eoque ipso, quòd tunc in arbitrio praedestinati recipitur, ex necessitate naturae mouet ac sollicitat: ipsum autem arbitrium est, quod sua innata libertate per eum influxum sibi proprium liberè agit, ex eoque solo influxu habet actus ille, quòd liberè ab homine praedestinato eliciatur, eaque ratione in laudem & honorem ipsi cedit.

Quòd item è duobus, qui aequali motu gratiae praeueniuntur ac mouentur, vnus consentiat, concurrat cum gratia, eliciat actum, & conuertatur, alter verò non, certè solum prouenit ab innata, ac propria, & intrinseca libertate vtriusque, bonis & malis, reprobis & praedestinati communi. Gratia namque praeueniens ex parte sua aequaliter vtrumque mouet, naturaeque necessitate ex parte sua agit: ex eo autem, quòd vnus eorum liberè adhibere vult influxum illum sui arbitrij proprium, & alter

Responsio in forma.

Bono vsu, liberi arbitrij quae conueniant propter influxum arbitrij proprii.

Influxus diuersarum causarum partialium influens, sed esse actionem ipsam totam totalitate effectus, quae partialitate causa ab ipsa emanat, spectaram praecise, vt esse habet à tali parte causae.

Gratia praeueniens, quid.

Ad argumentum.

non, vnus eorum conuertitur, alter non item.

Ex eodem capite affirmatus, quod auxilia præuenientis gratiæ efficacia sint, aut inefficacia ad conuersionem, pendere ab eodem influxu arbitrio proprio.

Quod item vnus cum æquali auxilio gratiæ præuenientis, aut cum æqualibus aliis donis, postquam est iustificatus, intensius aut remissiùs operetur, feruentius aut tepidiùs, eaque de causa is, qui intensè, ac feruidè operatur, dignus efficiatur, cui plura peccata quoad penam remittantur, & cui tribuantur dona, quæ à seignibus auferuntur, utique ab influxu ipsi arbitrio proprio emanant: rationeque illius dicuntur magis, aut minus strenuè uti gratia, itémque ea nobis oblata velle uti, aut nò uti, adhibendo aut suspendendo talem influxum nobis proprium.

Ratione autè huius influxus nobis proprii Bernardus sermone de eo quod legitur in Iob: *In sex tribulationibus, &c. dixit: Quod in nobis minus est, ipse supplet* (Deus scilicet) *modicum tamen illud, quodcumque nostrum est, non patitur reseruari.* Et Concilium Tridentinum, sess. 6. cap. 5. dixit: *Præ ita tangente Deo cor hominis per Spiritus sancti illuminationem, neque homo ipse nihil omnino agat, inspirationem illam recipiens, quippe qui illam & abicere potest.*

MEMBRVM XI.

Autoris de prædestinatione sententia.

IACTO fundamento circa effectum prædestinationis duobus membris præcedentibus constituto, sequentibus conclusionibus quid de æterna Dei prædestinatione censendum videatur, explicemus.

*Prima con-
clusio.
Prædesti-
natio quid
sit.*

Sit ergo prima conclusio. Ratio ordinis, ac mediocritatis, quibus Deus per scientiam naturalem, & mediam inter liberam, & merè naturalem, præuidit creaturam aliquam mente præditam peruenituram in vitam æternam, cum proposito determinatione uel diuinæ voluntatis ex parte sua id executioni mandandi, est prædestinatio talis creaturæ. Hæc ex dictis, præsertim artic. 1. est manifesta.

*Secunda con-
clusio.
Certitudo
prædestina-
tionis unde.*

Secunda conclusio. Licet adultus ita prædestinatus, certò, hoc est, absque vlla Dei deceptione, vitam æternam consequatur: certitudo tamen non est ex parte mediocritatis, effectusque prædestinationis, sed ex parte diuinæ præsentia, qua Deus altitudine illimitatæ perfectione sui intellectus, supra id quod natura rei habet, certò cognoscit prædestinatum taliter pro sua libertate cooperaturum per suum arbitrium, ut eisdem mediis in vitam æternam re ipsa debeat peruenire: cum tamen, si velit, possit re ipsa ita operari, ut neque ea media, effectusque prædestinationis in rerum natura existant, neque ipse in vitam æternam perueniat. Itaque cum secundum se sit incertum, à libertateque proprii arbitrii creati pendeat, prædestinatum in eo ordine rerum, in quo Deus eum statuit collocare, tali modo cooperaturum cum auxiliis, quibus eum decreuit adiuuare, ut & effectus totus prædestinationis existat, & ille per eum in vitam æternam perueniat: Deus altitudine sui intellectus, ante illud actum suæ voluntatis, certò nouit, quid pro libertate arbitrii illius & futurum est, cogniturus quidem contrarium, si, ut potest, contrarium esset re ipsa futurum: accedentemque determinationem diuinæ voluntatis, qua in tali ordine rerum eum collocare, taliaque auxilia illi donare statuit, remansit eo ipso prædestinatus. Hæc omnia tum ex fundamento duo-

Abus membris præcedentibus iactò, tum ex iis, quæ quæst. 14. artic. 13. & quæst. hac, & præcedente fusè sunt explicata notissima sunt. Vnde D. Paulus 1. ad Timoth. 1. ad hoc caput certitudinem diuinæ prædestinationis reduxit, dicens: *Firmum fundamentum Dei stat, habens signaculum hoc* (quo videlicet certum ac firmum redditur) *notus Dominus qui sunt eius.* Dum verò addit: *Discedat ab iniquitate omnis, qui inuocat nomen Domini. In magna autem domo, non solum sunt vasa aurea & argentea, sed & lignea & fictilia: & quedam quidem in honorem, quedam autem in contumeliam, subiungenturque: Si quis ergo emundauerit se ab istis, erit vas in honorem, sanctificatum, & utile Domino, ad omne opus boni paratum: clarè ostendit, nihil omnino firmo prædestinationis fundamento impediende, in potestate cuiusque adulti, dum in militante Ecclesia versatur, esse positum, emundare se, fierique vas in honorem: aut seipsum peccatis coinquinare, & in contumeliam æternam vas aptum reddere.*

Porro ex his facile cuius intelligit, in sensu diuino, prædestinatum adultum ad eum sensum posse vitam æternam non consequi, quòd nihil omnino impediende æterna Dei prædestinatione antecedente, nullamque omnino, vel donis, vel cooperatione diuina (quæ illius sunt effectus) necessitatem arbitrio prædestinati inferentibus, perinde sua innata libertate ita agere potest, ut sempiternam incurrat miseriam, ac si nulla antecessisset prædestinatio. In sensu verò composito, ea quidem ratione non posse amittere sempiternam felicitatem, quia hæc duo coherere non possunt, nimirum, ut ille prædestinatus sit, & sempiternam felicitatem amittat, & quia, si ille, ut potest, ita abusus esset suo arbitrio ut sempiternam amitteret felicitatem, neque Deus præficeret illum per media, quæ ex sua parte illi statuit conferre, perueniturum in vitam æternam: nec proinde voluntas conferendi talia media completeret rationem prædestinationis, sed solum prouidentia comparatione vitæ æternæ: nò verò ea ratione, quasi vel præexistens prædestinatio, vel dona & cooperatio diuina, quæ illius sunt effectus, vllam arbitrio prædestinati operandi eo modo, ut vitam æternam consequatur, inferant necessitatè. Id enim, & cum fide Catholica, & cum libertate arbitrii, quæ, etiam præexistente æterna Dei prædestinatione quorundam hominum & reprobatione cæterorum, illæsa manet, proculdubio pugnaret, ut ex iis, quæ quæst. 14. artic. 13. & tota hac, & præcedente quæstione dicta sunt, erit manifestum.

E Ex his omnibus vterius patet, quam ratione prædestinatio æterna prædestinatione adulti libertas eisdem, tum ut vitam æternam assequatur, tum ut in æternam deueniat miseriam, coherere. Etenim in concilianda libertate arbitrii cum æterna prædestinatione non alia difficultas est, quam in eadem libertate cum diuina præsentia futurorum concilianda. Vt enim explicatum est, in æterna prædestinatione non alia est certitudo, quòd prædestinatus sempiternam sit beatitudinem consecuturus, quam quæ est in diuina præsentia, qua Deus certò cognouit, eum, cui talia, vel talia auxilia, ac media ex æterna dispositione præparauit, perueniturum in vitam æternam: esto, si velit, possit re ipsa ad eam non peruenire: porro libertatem arbitrii creati, contingentiæque rerum omnium coherere cum certitudine diuinæ præsentia, fusè, & ni fallimur, perspicuè ostendimus quæst. 14. artic. 13. disput. 13. & sequentibus.

Tertia conclusio. Certitudo, quòd paruuli prædestinati

*Prædestina-
tio in sensu
diuino dam-
nari quæ-
rit possit, &
in composito
non possit
liberari.*

*Prædesti-
natio, & liber-
tas arbitrii
conciliantur.*

*Tertia con-
clusio.*